

A SZÜLETÉSTŐL A HALÁLIG

Misna, Pirke avot 5:21

בן חמש שנים למקרא, בן עשר למשנה, בן שלש עשרה למצוות, בן חמש עשרה לתלמוד, בן שמונה עשרה לחפה, בן עשרים לידוף, בן שלשים לפח, בן ארבעים לבינה, בן חמשים לעצה, בן ששים לזקנה, בן שבעים לשיבה, בן שמונים לגבורה, בן תשעים לשוב, בן מאה כאלו מת ועבר ובטל מן העולם

„Öt évesen a Tórához, tíz évesen a misnához, tizenhárom évesen a parancsolatokhoz, tizenöt évesen a Talmudhoz, tizennyolc évesen a hüpe alá áll. Húszévesen felnőtt ember. Harminczévesen ereje teljében van. Negyvenévesen az értelem embere. Ötvenéves korában képes bölcs tanácsot adni. Hatvan az öregedés kora. Hetven az ősz hajé. Nyolcvan az aggkoré. Kilencven évesen görnyedten jár. A százéves mintha már nem is élne.”

Születés

- Elsőszülött (*bekhor*, בכור)
- *Brisz* (/ *Brit mila*, ברית מילה), *mohel*, *kvater*, *szandek*, Elijahu széke

Gen. 17:9-14

ויאמר אלהים אל אברהם ואתה את בריתי תשמר אתה וזרעך אחריך לדורות: זאת בריתי אשר תשמרו ביני וביניכם ובין זרעך אחריך המול לכם כל זכר: ונמלאתם את בשר ערלהכם והיה לאות ברית ביני וביניכם: ובן שנת זמיו ימול לכם כל זכר לדורותיכם: ליד בית ומקנת פספס מפל בן נכר אשר לא מזרעך הוא: המול ימול ליד ביתך ומקנת פספס והיתה בריתי בבשרכם לברית עולם: וערל זכר אשר לא ימול את בשר ערלתו ונקרתה הנפש ההוא מעמיה את בריתי הפר:

És monda Isten Ábrahámnak: Te pedig az én szövetségemet megőrizzed, te és a te leszármazottad te utánad, az ő nemzedékei szerint. Ez az én szövetségem, melyet meg kell tartanotok énközöttem és ti közöttetek, és a te utánad való leszármazottad között: minden férfi körülmetéltessék nálatok. És metéltétek körül a ti férfitestetek bőrénél elejét, és az lesz az énközöttem és ti közöttetek való szövetségnek jele. Nyolc napos korában metéltessék körül nálatok minden férfi gyermek nemzedékeiteknel: akár otthon született, akár pénzen vásároltatott valamely idegentől, aki nem a te magodból való. Körülmetéltetvén metéltessék körül a házadban született és a pénzeden vett; és örökkévaló szövetségül lesz az én szövetségem a ti testeteken. A körülmetéletlen férfi pedig, aki nem metélteti körül az ő férfitestének bőrét, az ilyen lélek kivágattatik az ő népe közül, [mert] felbontotta az én szövetségemet.

- *Salom zakhar* (שלום זכר)
- *Pidjon ha-ben* (פדיון הבן)
- *Halaka* (חלקה)

Nevelés

- *heder*
- *jesiva*
- *kolel*

Bar / bat micva

Esküvő

- *siddukh* (שידוך, שדכן), *nedanja / nadn* (נדניא, נדון), *vort* (וואָרט), *tnajim* (תנאים)
- *aufruf* (אויפֿרוף), *mikve*, *badekn* (באדעקן)
- *eruszin*, *kiddusin*, *nisszuin* (נישואין, קידושין, נישואין)
- *ketubba*, *tanuk*, *hüpe*, *gyúru*, *pohártörés*, *jihud*, *seva berakhot* (שבוע ברכות)

Válás

- *gerusin*, *get* (גרושין, גט)

- *jibbum, halica* (ייבוּם, חליצה)
- *aguna* (עגונה)

Családi tisztaság

Lev. 11-17, különösen: Lev. 15:19-32

ואִשָּׁה כִּי־תִהְיֶה זֹבָה דָּם יִהְיֶה זֹבָה בְּכִשְׁרָהּ שִׁבְעַת יָמִים תִּהְיֶה בְּנִדְתָּהּ וְכָל־הַנִּגָּע בָּהּ יִטְמָא עַד־הָעֶרֶב: וְכָל־אֲשֶׁר תִּשְׁכַּב עִלָּיו בְּנִדְתָּהּ יִטְמָא וְכָל־אֲשֶׁר־תִּשָּׁב עִלָּיו יִטְמָא: וְכָל־הַנִּגָּע בְּמִשְׁכַּבָּה יִכָּבֵס בְּגָדָיו וְרַחֵץ בַּמַּיִם וְטָמֵא עַד־הָעֶרֶב: וְכָל־הַנִּגָּע בְּכָל־פְּלִי אֲשֶׁר־תִּשָּׁב עִלָּיו יִכָּבֵס בְּגָדָיו וְרַחֵץ בַּמַּיִם וְטָמֵא עַד־הָעֶרֶב: וְאִם עַל־הַמִּשְׁכָּב הוּא אֹו עַל־הַפְּלִי אֲשֶׁר־הוּא יִשְׁכַּב־עִלָּיו בְּנִגְעוֹ־בּוֹ יִטְמָא עַד־הָעֶרֶב: וְאִם יִשְׁכַּב אִישׁ אִתָּהּ וְתִהְיֶה נִדְתָּהּ עִלָּיו וְטָמֵא שִׁבְעַת יָמִים וְכָל־הַמִּשְׁכָּב אֲשֶׁר־יִשְׁכַּב עִלָּיו יִטְמָא: וְאִשָּׁה כִּי־יִזְוֹב זֹבַח דָּמָה יָמִים רַבִּים בְּלֹא עֵת־נִדְתָּהּ אֹו כִּי־תִזְוֹב עַל־נִדְתָּהּ פְּלִי־יָמִי זֹבַח טְמֵאָתָהּ כִּי־יָמִי נִדְתָּהּ תִּהְיֶה טְמֵאָה הוּא: פְּלִי־הַמִּשְׁכָּב אֲשֶׁר־תִּשְׁכַּב עִלָּיו פְּלִי־יָמִי זֹבָה כְּמִשְׁכָּב נִדְתָּהּ יִהְיֶה־לָּהּ וְכָל־הַפְּלִי אֲשֶׁר תִּשָּׁב עִלָּיו טָמֵא יִהְיֶה כְּטְמֵאת נִדְתָּהּ: וְכָל־הַנִּגָּע בָּם יִטְמָא וְכָבֵס בְּגָדָיו וְרַחֵץ בַּמַּיִם וְטָמֵא עַד־הָעֶרֶב: וְאִם־טְהַרָה מִזֹּבָה וְסָפְרָה לָּהּ שִׁבְעַת יָמִים וְאַחַר תִּטְהַר: וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי תִקַּח־לָּהּ שְׁתֵּי תְרִים אֹו שְׁנַי בְּנֵי יוֹגָה וְהִבִּיאָה אוֹתָם אֶל־הַכֹּהֵן אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד: וַעֲשֶׂה הַכֹּהֵן אֶת־הָאֶחָד חֹטֵאת וְאֶת־הָאֶחָד עֹלָה וְכָפַר עֲלֶיהָ הַכֹּהֵן לְפָנָי ה' מִזֹּבַח טְמֵאָתָהּ: וְהִזְרַתְּם אֶת־בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל מִטְמֵאתָם וְלֹא יִמְתּוּ בְּטְמֵאתָם בְּטָמְאָם אֶת־מִשְׁכַּנִּי אֲשֶׁר בְּתוֹכָם: זֹאת תּוֹרַת הַזֹּבַח וְאֲשֶׁר תִּצָּא מִמֶּנּוּ שִׁכַּחַת־זֵרַע לְטְמֵאָה־בָּהּ:

Mikor asszony magfolyóssá lesz és véressé lesz az ő magfolyása a testén, hét napig legyen az ő havi bajában, és ha valaki hozzáér, tisztátalan legyen estig. Mindaz is, amin hál az ő havi bajában, tisztátalan legyen, és mindaz is, amin ül, tisztátalan legyen. És mindaz, aki hozzáér az ő ágyához, mossa meg ruháit, és mosdjék meg vízben, és tisztátalan legyen estig. És mindaz is, aki hozzáér bármely holmihoz, amelyen ült, mossa meg ruháit, és mosdjék meg vízben, és tisztátalan legyen estig. Sőt, ha valaki az ő ágyán, vagy a holmikon hozzáér valamihez, amelyeken ő ült, tisztátalan legyen estig. Ha pedig vele hál valaki, és reá ragad az ő havi baja: tisztátalan legyen hét napig, és minden ágy is, amelyen fekszik, tisztátalan legyen. És hogyha sok napig tart az asszonynak az ő vér folyása a havibajának idején kívül, vagy ha a folyás a havibajon túl tart: valameddig az ő tisztátalanságának folyása tart, úgy legyen, mint havi bajának idején, tisztátalan az. Minden ágy, amelyen fekszik az ő folyásának egész ideje alatt, olyan legyen, mint a havibaja idejében lévő ágya, és minden holmi is, amelyre ráül, tisztátalan legyen, mint az ő havibajának tisztátalansága alatt. És mindaz is, aki illeti azokat, tisztátalan lesz, mossa meg ezért a ruháit, és mosdjék meg vízben, és tisztátalan legyen estig. Ha pedig megtisztul az ő folyásából: számláljon hét napot, és azután tiszta legyen. A nyolcadik napon pedig vegyen két gerlicét vagy két galambot, és vigye el azokat a papnak, a gyülekezet sátorának nyílásához. És készítse el a pap az egyiket bűnért való áldozatul, a másikat pedig egészen égőáldozatul; így szerezzen neki engesztelést a pap az Örökkévaló előtt az ő tisztátalanságának folyása miatt. Így tartsátok vissza Izrael fiait az ő tisztátalanságuktól, hogy meg ne haljanak az ő tisztátalanságuk miatt, megfertőztetvén az én hajlékomat, amely közöttük van. Ez a törvénye a magfolyósnak, és annak, a kinek magömlése van, ami által tisztátalanná lesz.

- *tohorat mispaha* (טהרת משפחה)
- *nidda* (נידה)
- *mikve* (מקוה)
- rituális tisztaság: טהרה, טמאה, *(tahara / tohora, tüme)*
- családi tisztaság: טהרת משפחה (*tohorat mispaha*), נידה (*nidda*)

Temetés / Gyász

- *Hevra Kadisa* (חברה קדישה)
- halottmosdatás, *tohora* (טהרה)
- *krie* (קריעה), *süvét ülni, slosim*, első év (11 hónap)
- *jorcajt* (יארצייט)
- *kaddis, El male rahamim, Jizkor*

Betérés / giur